

KamaszOk vagyunk egészségfejlesztési program

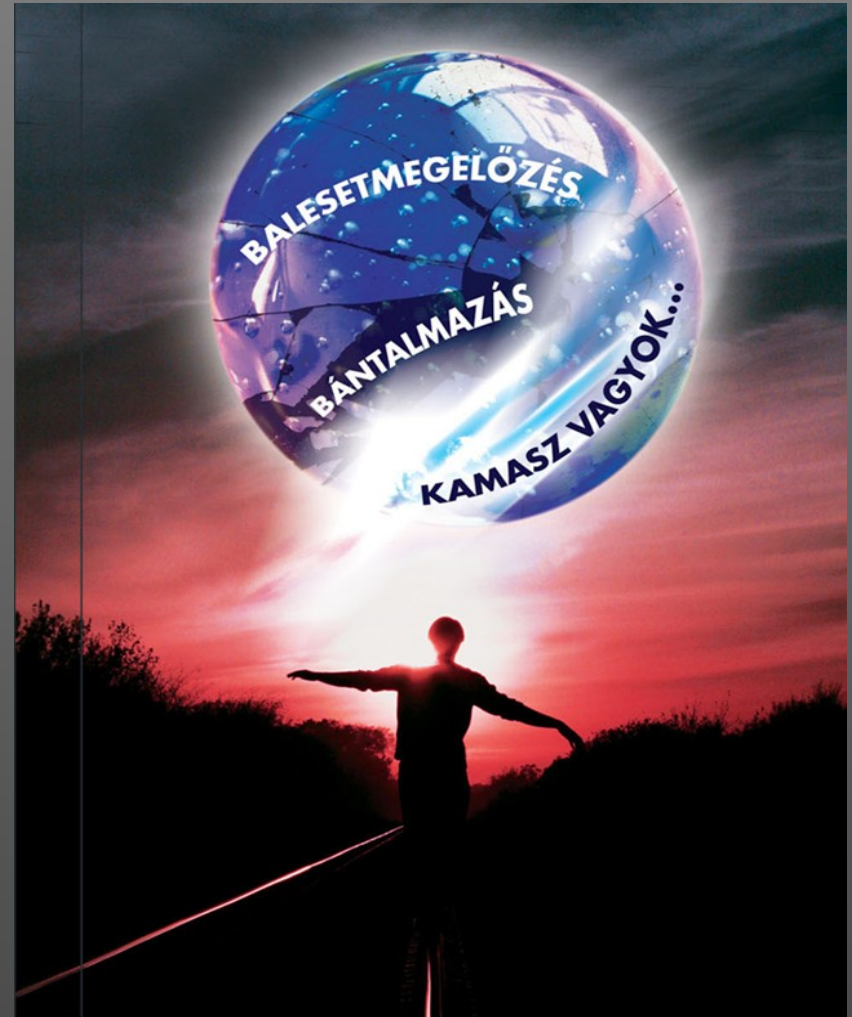
Zsiros Emese

Országos Gyermek egészségügyi Intézet

Jármí Éva

ELTE- PPK oktatója

2011.03.08.

Az intézetről

Az Országos Gyermekegészségügyi Intézet – OGYEI - a magyar gyermekek egészségével, egészség-védelmével és egészségügyi ellátásával kapcsolatos adatgyűjtési, elemzési, információs, kutatási, módszertani és szervezési feladatokat ellátó intézet. Közreműködik a gyermekegészségügyi ellátórendszer érintő szakmapolitikai, finanszírozási, minőségellenőrzési és oktatási feladatokban.

Jelenlegi formájában 2003 óta működik

Főigazgató: dr. Mészner Zsófia, gyermekgyógyász, infektológus

Szerkezete:

Módszertani Osztály: gyermekegészségügyi módszertani, szakértői tevékenység, gyermekegészségügyi szakellátás szakfelügyelői tevékenységének segítése

Családtervezési, Kisgyermekkorai Prevenció és Ifjúsági Osztály: perikonceptcionális tanácsadás, szoptatással kapcsolatos szakértői tevékenység, kisgyermekkorai pszichoszomatikus tanácsadás. Kamasz tanácsadás, szülés utáni depresszió tanácsadás, szexológiai módszertani munka

Gyermekegészségügyi Információs és Kutatási Osztály: speciális feladatok a prevenció terén, epidemiológiai adatgyűjtés, kutatási (Iskoláskorú gyermekek egészségmagatartása)

-> A program kidolgozásában és kipróbálásában résztvevő szakértők: Várnai Dóra, Örkényi Ágota, Páll Gabriella, Németh Ágnes, Zakariás Ildikó.

A program kidolgozása

2008- a „Közös Kincsünk a Gyermek, Nemzeti Csecsemő- és Gyermek egészségügyi Program” keretében egészségfejlesztési tartalmú **kisfilmek**

2009- Külső szakértők bevonásával a filmekhez kapcsolódó **gyakorlatsorozatok**

Gyakorlatok kidolgozói:

Jékely Endréné (pedagógus)

Jármi Éva (pszichológus)

„KamaszOK. vagyunk” egészségfejlesztési program **három modulból** áll:

- *Gyermekbiztonság, balesetek megelőzése*
- *Bántalmazás*
- *Kamasz vagyok...*

BALESETMEGELŐZÉS

- Gyalogos baleset
- Kerékpáros baleset
- Jármű utasa
- Vízbefulladás
- Disco baleset

BÁNTALMAZÁS

- Szexuális bántalmazás
- Szexuális kizsákmányolás
- Kortárs bántalmazás 1. (pszichés)
- Kortárs bántalmazás 2. (pszichés és fizikai)

KAMASZ VAGYOK...
Interaktív kisjátékfilm kamaszok életmódjáról, életvezetési problémáiról

- Szabadidős tevékenység
- Szocializáció/Bűn
- Szülői kapcsolatok
- Drog
- Fiatalkori szex
- Felelősségvállalás
- Jövőkép, karrier, ambíciók

Mindhárom témakör feldolgozásához módszertani segédanyag kapcsolódik, amelyek segítik a pedagógusok, szülők, iskola-pszichológusok munkáját.

Készült a "Közös Kincsünk a Gyermek" Nemzeti Csecsemő- és Gyermek egészségügyi program keretében, az Országos Gyermek egészségügyi Intézet szakmai irányításával

A program célja

- a 11–18 éves fiatalok egészségfejlesztése,

- > attitűdformálás és ismeretátadás,
- > az önismeret mélyítésén,
- > a serdülőkorban felmerülő nehézségek tudatosításán,
- > a lehetséges megoldási utak megismerése révén.

A Gyermekbiztonság és balesetek modul célcsoportja: az alapfokú iskolai korosztály
A Kamaszok és Bántalmazás modul: középfokú iskolába járó tanulók számára

- módszertani segédanyag kidolgozása a pedagógusok részére, az osztályfőnöki órák egészségfejlesztési tartalommal való megtöltésére.

- > a pedagógus alkalmat teremt a kisfilmek levetítésére,
- > a módszertani anyag javaslatai alapján az osztály sajátosságait és saját elképzeléseiket is figyelembe véve vezeti a témák közös feldolgozását.

A program általános jellemzői

- ◉ tematikája komplex: a kamaszok életének számos helyzetét és kérdését felöleli,
- ◉ a kamaszok életmódjának, életvitelének normatív és lehetséges konfliktusait, problémáit érinti
- ◉ az alkalmazott módszerek korszerűek, interaktívak, élmény centrikusak, ismeretátadás helyett készségek formálását célzó technikák,
- ◉ a témakörök feldolgozását, a foglalkozásra való felkészülést segítik az egyes témákhoz kapcsolódó szakmai háttéranyagok (ismeretek, kutatási eredmények),
- ◉ a program valamennyi anyagát (filmek, gyakorlatok és háttéranyagok) egy multimédiás DVD tartalmazza,
- ◉ ehhez a módszertani anyaghoz szervesen kapcsolódik a kipróbálás és a hatásvizsgálat.

A foglalkozások általános jellemzői

A gyakorlatok alkalmazásához nem szükséges speciális felkészültség, DE az előkészületek során érdemes felmérni:

- az adott csoport kapacitását: aktiválhatóságát, kohézióját, bizalmi szintjét,
 - a pedagógus és az osztály kapcsolatát: együttműködés fokát,
 - a pedagógus saját teherbírását: csoportvezetői jártasságát, energiaszintjét.
-
- minden téma esetében strukturált (A) és dinamikusabb (B) feladatok közül lehet választani.
 - mennyire legyen egyéni a feldolgozás: (1) általános, (2) személyesebb témák

Kamaszok vagyunk és Bántalmazás modulok

Célja: a filmekben bemutatott élethelyzetek és az ezt követő csoportos feldolgozás révén az érintett korosztály (14-18 éves, vagyis 9-12. osztályos fiatalok)

- önismeretének mélyítése;
- reflektivitásuk növelése;
- a serdülőkorban felmerülő nehézségek tudatosítása;
- lehetséges megoldási utak megismerése;
- döntési helyzet felismerése, a döntés felelősségének tudatosítása, a saját döntésre való felkészítés;
- konfliktus helyzet felismerése és kezelése,
- alternatívák bővítése,
- illetve az egymás iránti tolerancia növelése,
- a különbözőség elfogadásának elősegítése.

Kamaszok vagyunk modulon belül: 8 nagy témakör, 13 témát ölel fel.

Bántalmazás modul: 3 nagy témakört tartalmaz.

A modulok tematikája

Bántalmazás:

1. Családon belüli bántalmazás
2. Szexuális kizsákmányolás
3. Kortárs bántalmazás

Kamaszok vagyunk:

1. Bevezető epizód („Tipikus kamasz”)
2. Szabadidős tevékenység
3. Szocializáció- bűn (segítségkérés- és nyújtás)
4. Szülői kapcsolatok
5. Drogfogyasztás
6. Párkapcsolat, fiatalkori szex
7. Felelősségvállalás
8. Záró epizód

A program kipróbálása

(2010)

Cél:

- Az elkészített anyagok kipróbálása tanulócsoportokban
- Tapasztalatok, visszajelzések összegyűjtése a későbbi változtatások céljából

A kipróbálók:

- általános- és középiskolás pedagógusok
 - iskolapszichológusok
-
- Hatásvizsgálati tanulmány készítése

Kipróbálás menete I.

pedagógusok

- 7 középiskolai pedagógus, 7 különböző középiskola, 208 tanuló
- Felkészítés
- A Kamaszok vagyunk és Bántalmazás modulok közül előre meghatározott, 6 témakör
- Tanórai keretben történő kipróbálás

Hatás vizsgálata:

Tanulók esetében: - kérdőív (elő/utóteszt)

Pedagógusoknál:- jegyzőkönyv a megtartott foglalkozásokról,
- csoportos konzultáció

Mérőeszközök

A kvantitatív vizsgálat:

- Pszichológiai skálák

(élettel való elégedettség, önértékelés, megküzdési képesség, empátia, szülő- gyerek kapcsolat, osztályközösség kohéziója, iskola iránti attitűd, illetve attitűdmérés a 6 témakör céljaival összhangban)

- Tanulók programmal való elégedettsége

A kvalitatív vizsgálat:

- Módszertani anyagban javasolt óravázlattól eltérések, és okai

- Elégedettség (háttéranyag, film, instrukció, gyakorlatok megvalósíthatósága)

- Problémák a kipróbálás során

- Pozitív tapasztalatok

- Javaslatok

Kipróbálás menete II.

iskolapszichológusok

- 7 iskolapszichológus, 8 osztály, 224 tanuló
- Szabadon választható témakörök a Kamaszok vagyunk és Bántalmazás modulok közül
- Felkérés, kipróbálás
- Elektronikus kapcsolattartás

Hatásvizsgálat:

Jegyzőkönyv, kérdőív

Mérőeszközök

Kérdőív:

- Adminisztratív adatok
- Megtartott foglalkozások jegyzőkönyvei
- Programról kialakult vélemények, javaslatok
- Vélemény a diákokra gyakorolt hatás mértékéről
- Vélemény a pedagógusok körében való használhatóságról

Hatásvizsgálat eredményei

1. A program fejlesztő hatását a tanulókra, illetve ennek mértékét nem sikerült kimutatni a mért dimenziókon.
2. A programmal való elégedettség kvalitatív módon igazolódott.

Tanulók véleménye alapján: összességében elégedettek voltak a programmal (foglalkozások légköre, érdekes témák, foglalkozások).

Tanárok és iskolapszichológusok véleménye alapján:

- nagyon elégedettek voltak a gyakorlatok megvalósításához szükséges instrukciókkal
- Elégedettek voltak a feladatok kivitelezhetőségével, háttéranyagokkal
- Legkevésbé a kisfilmekkel voltak elégedettek az iskolapszichológusok

Hatásvizsgálat eredményei II.

3. A program használhatósága mind a tanulók, mind a pedagógusok/iskolapszichológusok véleménye alapján igazolódott.

Tanulók véleménye: közel kétharmaduk egyetértett azzal, hogy megtanulta erőszakmentesen kezelni a konfliktusokat,

- több mint felük egyetértett a program általános használhatóságával, és későbbi felhasználhatóságával,
- kevesebb mint fele értett egyet a program önismereti és társas hozadékával.

Pedagógusok és iskolapszichológusok véleménye: a módszertani anyag alkalmazható, és a foglalkozások a javasolt óravázlatok alapján megvalósíthatóak.

Tapasztalatok I.

pedagógusok

Nehézséget okozott a kipróbálás során

A pedagógusok esetében:

- időkeret tartása (45 perc) nagy létszámú osztályban
- diákok ellenállásának kezelése
- szenzitív témák kezelése
- módszertanban használatos technikák újszerűsége, alkalmazása
- csoportvezetői jártasság, készség hiánya

Tapasztalatok II.

iskolapszichológusok

Alacsony válaszadási arány az iskolapszichológusok oktatási intézményben betöltött pozíciójából eredhet.

A program megvalósítását meghatározó szempontok:

- Az iskola alkalmazottja (hány iskolát lát el egyszerre?)
- Teljes állásban dolgozik az iskolapszichológus az adott intézménynél?
- Milyen működési keretek között, az iskola milyen igényeit tudja kielégíteni (van-e lehetősége csoportos foglalkozásokat tartani?)
- Milyen az adott osztállyal és az osztályfőnökkel a kapcsolata?
- Folyik-e már az iskolában egészségfejlesztési program?

A program jelene és jövője

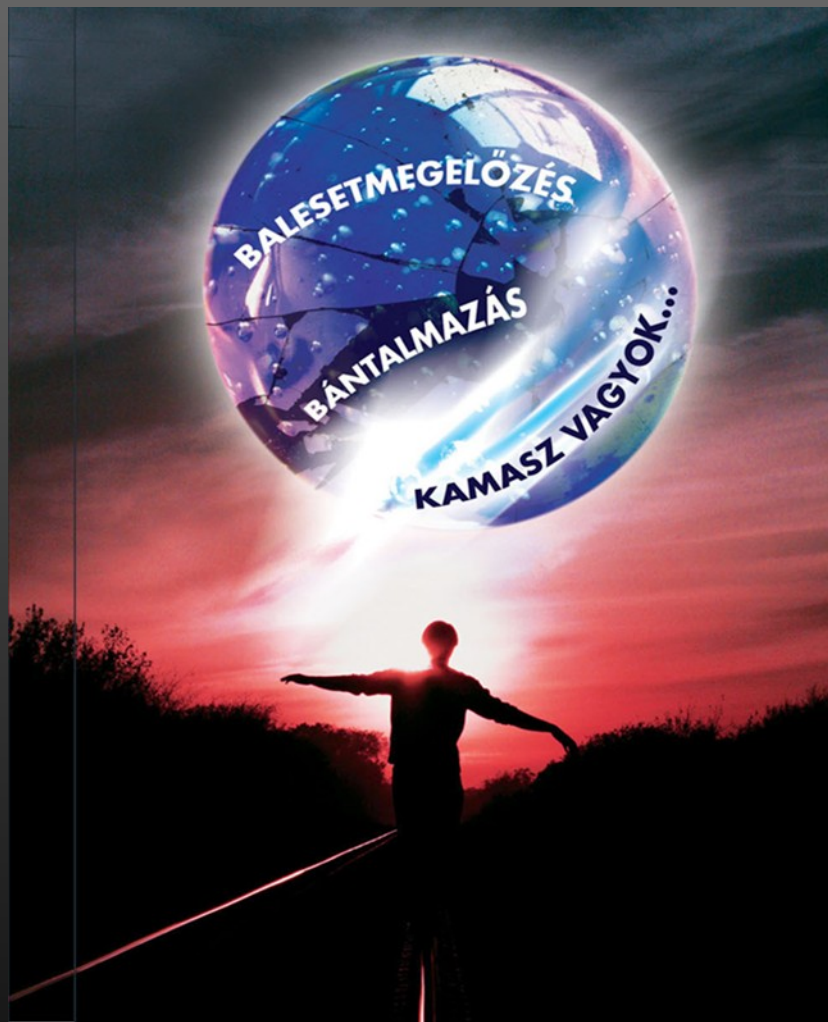
Jelenleg folyamatban:

- az anyag részleges integrálása az ELTE pedagógusképzés egyik kurzusába
- a módszertani anyag átdolgozása a tapasztalatok alapján
- felkészítés, képzés kidolgozása a pedagógusoknak, iskolapszichológusoknak

Jövőben:

- akkreditált pedagógusképzés létrehozása

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Zsiros Emese

zsiros.emese@ogyei.hu